

PARTICULARITĂȚILE ANGAJĂRII RĂSPUNDERII SUBSIDIARE ÎN CADRUL RAPORTURILOR CONTRACTUALE CIVILE

Sorin BRUMĂ,
doctorand

Pe lângă faptul că răspunderea subsidiară este utilizată expres de articolele din Codul civil în vigoare care reglementează persoana juridică, răspunderea subsidiară poate fi dedusă și din articolele al căror conținut se referă la raporturile contractuale.

Despre răspunderea subsidiară se menționează indirect în cadrul reglementării raporturilor de administrare fiduciară. Astfel, în temeiul art.1058 alin.(4) C.civ. RM, „*fondatorul administrării fiduciare și beneficiarul răspund pentru acțiunile administratorului fiduciar numai atunci când li se poate imputa un comportament ilicit*”. În acest caz, răspunderea subsidiară poate fi dedusă din natura relațiilor dintre fondatorul administrării și administratorul fiduciar. Răspunderea în acest raport juridic se limitează la bunurile pe care le-a primit în administrare fiduciară fiduciarul, iar în caz de insuficiență a patrimoniului, acestea pot fi urmărite în continuare pentru pretențiile născute în legătură cu administrarea fiduciară, chiar dacă și au fost deja transmise fiduciantului.

La 28 aprilie 2005 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat două acte legislative importante pentru operațiunile de leasing, acestea intrând în vigoare doar în momentul publicării: la data de 8 iulie 2005. Primul act legislativ este Legea nr.59/2005, care aduce mult liberalism raporturilor de leasing, și al doilea – Legea cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost modificate și completate: Codul civil în vigoare, Codul de procedură civilă, Codul fiscal, Codul vamal, Legea cu privire la tariful vamal, Legea cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător, precum și Legea privind protecția consumatorilor.

În raporturile de leasing, de asemenea, persistă răspunderea subsidiară a vânzătorului față de locatar (utilizator), în cazul în care locatorul își asumă răspunderea alegerii vânzătorului. Acest lucru se explică prin faptul că locatorul, prin alegerea vânzătorului, garantează utilizatorului calitatea bunului transmis în leasing și, deci, cerința despre despăgubire în privința calității bunului urmează să fie adresată locatorului. În cazurile în care bunul este livrat locatarului cu încălcarea condițiilor contractuale, acesta *are dreptul să acționeze împotriva vânzătorului*. Conform art.927 alin.(1) C.civ. RM, „*vânzătorul bunului este obligat*

direct față de locatar pentru garanțiile legale sau convenționale inerente unui contract de vânzare-cumpărare”. Totodată, aceasta nu dă locatarului dreptul de a rezolva sau modifica contractul de vânzare-cumpărare fără acordul locatorului.

La fel, livrarea bunului cu încălcarea condițiilor contractuale dă dreptul locatarului să rezilieze contractul de leasing. Și e logic să fie așa, deoarece, având un contract cu societatea de leasing, neobținând bunul în termenul agreat sau obținând un bun de calitate proastă, locatarul este îndreptățit să tragă la răspundere partea contractantă, în cazul dat, având dreptul să rezilieze contractul și să ceară repararea prejudiciilor. Iar locatorul, la rândul său, va trage la răspundere vânzătorul. Vânzătorul, însă, nu răspunde în fața locatarului și a locatorului pentru același prejudiciu.

În plus, art.13 alin.(1) lit.c) din Legea 59/2005 dă locatarului dreptul *de a refuza recepționarea bunului ce nu corespunde condițiilor contractuale și de a suspenda achitarea ratelor de leasing până când va fi eliminată încălcarea clauzelor contractuale*.

Ca rezultat al analizei date, se cere concluzia că anume aceste drepturi ale locatarului (rezilierea contractului cu repararea prejudiciilor, acțiunea directă împotriva vânzătorului, refuzul de a primi bunul cu suspendarea achitării ratelor de leasing), acordate de lege în temeiurile prevăzute mai sus și reprezintă o măsură de garanție a locatarului împotriva neexecutării obligațiilor de către locator. În cazul în care locatarului nu îi este convenabilă rezilierea contractului, dreptul la acțiune împotriva vânzătorului, de asemenea, este privit ca un remediu legal exclusiv în beneficiul locatarului.

Ținând cont de faptul că vânzătorul furnizează bunul direct locatarului, acesta va exercita unele dintre drepturile cumpărătorului generate de contractul de vânzare-cumpărare încheiat între locator și vânzător.

În același timp, art.12 alin.(4) din Legea 59/2005 stabilește că *locatorul nu poartă răspundere față de locatar pentru modul în care vânzătorul (furnizorul) execută clauzele contractului de vânzare-cumpărare (furnizare) și nici pentru prejudiciul adus vieții și sănătății cetățenilor, bunurilor locatarului sau ale terților în procesul folosirii bunului, cu excepția cazurilor*

în care răspunderea pentru alegerea bunului și/sau a vânzătorului a revenit locatorului ori când acesta, încălcând clauzele contractului de leasing, a intervenit în alegerea bunului și/sau vânzătorului (furnizorului). În astfel de cazuri, locatorul poartă răspundere subsidiară cu vânzătorul.

Pornind de la prevederile legale, stabilite în Codul civil în vigoare, precum că curatela se instituie asupra minorilor în vârstă de la 14 la 18 ani, iar tutorelui și curatorului le revin drepturile și obligațiile de părinte în educarea minorului, apare întrebarea despre răspunderea curatorului pentru acțiunile minorilor în vârstă de la 14 la 18 ani. Considerăm că și în acest caz poate fi invocată răspunderea subsidiară a curatorilor pentru prejudiciile cauzate de minorii care se află în educarea și supravegherea lor.

Considerăm că, de asemenea, nu este clară poziția legiuitorului în cadrul art.703 din Codul civil în vigoare cu privire la *neexecutarea promisiunii de a contracta*:

„Contractul încheiat cu încălcarea promisiunii de a contracta date unei alte persoane este opozabil beneficiarului promisiunii fără a-l priva pe acesta de dreptul de a cere promitentului și terțului de rea-credință care a contractat cu ultimul repararea prejudiciilor suferite”.

Astfel, beneficiarul promisiunii poate cere ambilor subiecți, care s-au făcut vinovați de încălcarea promisiunii, repararea prejudiciilor suferite, însă modalitatea de reparare – solidară, subsidiară sau pe cote-părți – nu este specificată de lege. Promitentul și terțul de rea-credință sunt codebitori în raport cu beneficiarul promisiunii și, în cazul cererii de reparare a prejudiciului, ambii sunt obligați să-l acopere, fiind antrenați într-un eventual proces de judecată în calitate de coreclamați. Considerăm că, în acest caz, ar fi oportună invocarea răspunderii subsidiare a promitentului, care a încălcat promisiunea de a contracta și a încheiat contract cu terțul de rea-credință.

Aceași situație se desprinde și din prevederile art.816 C.civ. RM cu privire la *dreptul adjudecatarului la despăgubiri*:

(1) *Adjudecatarul al cărui drept de proprietate asupra unui bun dobândit la licitație este lezat printr-un sechestrul exercitat de un creditor al vânzătorului poate cere de la vânzător prețul plătit, dobânzile aferente și costurile. El poate, de asemenea, obține prețul, dobânzile aferente și costurile de la creditorul vânzătorului căruia i-a fost transmis bunul.*

(2) *Adjudecatarul poate cere de la creditorul în a cărui favoare a fost instituit sechestrul repararea*

prejudiciului cauzat prin iregularitățile sechestrului sau ale vânzării.

În norma indicată, legiuitorul a omis, de asemenea, indicarea ordinii prin care vor fi urmăriți cei responsabili de evicțiune, adică repararea prejudiciului simultan de la vânzător și de la creditorul vânzătorului, căruia i-a fost transmis bunul. Considerăm corectă soluția angajarea răspunderii subsidiare a vânzătorului, care se face principalul vinovat de evicțiune.

Formula răspunderii cumpărătorului în temeiul prevederilor art.820 C.civ. RM: *„Cumpărătorul răspunde solidar cu vânzătorul, în limita activelor care i-au fost transmise, pentru datoriile vânzătorului efectuate până la vânzarea întreprinderii, iar răspunderea cumpărătorului prevăzută la alineatul precedent nu poate fi exclusă sau limitată prin înțelegere cu vânzătorul”* o considerăm inadecvată. Aceasta deoarece, în cele mai dese cazuri, cumpărătorul se află în calitate de debitor al creanțelor terților, și faptul că ar trebui să răspundă, inițial, cumpărătorul pentru datoriile vânzătorului efectuate până la vânzarea întreprinderii, chiar și în limita activelor care i-au fost transmise, ar fi un nonsens. Logică și consecventă ar fi instituirea răspunderii subsidiare a cumpărătorului în limita acelor active primite prin contract, deoarece persoana vinovată de formarea datoriilor este vânzătorul, și ar fi oportun ca el să răspundă pentru aceasta.

La fel, în raporturile de locațiune poate fi invocată răspunderea subsidiară, cum ar fi în cazul prevederilor art.883 C.civ. RM: *„Locatorul este obligat să repare prejudiciul care rezultă din perturbarea de către un terț a folosirii bunului numai în cazul în care terțul este un locatar sau dacă locatorul i-a permis folosința bunului sau accesul la el”.*

Locatorul poate fi chemat să repare prejudiciul cauzat locatarului prin angajarea răspunderii lui subsidiare, pentru faptul că un terț a perturbat folosirea bunului. Acesta răspunde ca debitor de bază, iar locatorul va fi chemat subsidiar ca debitor accesoriu. Condiția juridică a răspunderii locatorului constă în vinovăția sa, exprimată prin faptul folosirii bunului de către un alt locatar, sau dacă locatorul a permis folosința bunului sau accesul la el unui terț, contrar prevederilor contractuale sau legale.

Condițiile în care se dezvoltă economia națională impun ca toate persoanele implicate în activitatea de întreprinzător să poarte răspunderea corespunzătoare pentru acțiunile lor, iar interesele creditorilor să fie apărate în măsura necesară.